

Aina Gelabert

Recentment s'ha celebrat el Congrés estatal organitzat conjuntament pels Moviments de Renovació Pedagògica, els sindicats presents a la Plataforma en defensa de l'escola pública, i les Confederacions d'Associacions de mares i pares sota el lema de Construir l'escola des de la diversitat i per a la igualtat.

Ja fa molt de temps, d'ençà que es varen iniciar plans d'estudis experimentals alternatius a la Llei del 70 preparatoris de la LOGSE que es començà a parlar de manera generalitzada de la diversitat als centres educatius compromesos amb l'experimentació i fins i tot en els centres que no hi estaven.

Fins aleshores l'alumnat a partir dels catorze anys estava classificat com a conseqüència del seu historial acadèmic anterior: el Graduat escolar era la clau que obria totes les portes. Per a aquell alumnat que no en disposava, només una, la de la Formació Professional, socialment considerada de segona categoria, romania oberta.

La selecció i la classificació era quelcom regulat i acceptat per la societat i per l'escola, una escola ubicada dins una societat, la dels anys 70, amb les seves característiques pròpies d'aquell moment: un govern imposat per la força i l'inici de la disbauxa turística, que anava canviant costums, valors i tradicions per tot arreu. La terra un valor considerat únic i ferm fins aleshores, es canviava fàcilment per parets de formigó, platges i roquissers de vorera de mar, i per doblers. Tot i això, la selecció no era tan rígida ni tan clara. N'és una prova la quantitat d'al·lots i nines que repetien el primer curs de BUP i que no arribaven ni al segon curs, o la quantitat d'al·lots i nines que passaven per la FP i arribaven a la universitat sense dur cap marca al front. A més,

era una passa endavant; fins a aplicar la Llei del 70 la selecció i la classificació es produïa abans, als deu anys.

El turisme segueix més que mai a les nostres illes. Però no es pot analitzar la situació social actual només considerant allò que passa al nostre voltant físic, encara que sí les conseqüències.

Per una part, el desenvolupament d'una economia basada en el consum que necessita, per tant, un alt nivell econòmic. Per una altra la globalització que ha arribat de la mà de les noves tecnologies, una globalització que condueix, de manera que ara per ara sembla gaire bé irreversible, a l'enriquiment d'uns pocs i a l'empobriement d'una gran majoria de pobles i nacions que no pertanyen a la cultura occidental.

Els valors han canviat encara més. Ara ja no són els blocs de ciment l'objectiu a assolir, no són més que un dels molts mitjans per materialitzar, per evadir, per amagar les grans quantitats de zeros guanyats amb l'especulació, el joc de les borses financeres o l'explotació dels habitants dels països etiquetats de subdesenvolupats. L'objectiu és l'acumulació d'immenses fortunes, de guanys immensurables per part de les entitats financeres, per part de les empreses multinacionals que basen els seus guanys en l'explotació de pobles de cada dia més empobrits. Contra això, només es pot lluitar amb l'educació i la

cultura per a tothom.

El model de la societat occidental atreu com un esquer les persones d'altres cultures ben diferents que pensen que trobaran a Europa l'estil de vida que es ven a tot el món com el paradís perdut. El que troben es feina dura, la que ningú no vol fer, tot i que sembla que de cada dia més, tot i els

esforços negatius dels partits de dretes i d'alguns altres, hi ha més sensibilitat i més gent i entitats que lluiten per tal que se'ls aculli com a ésser humans que tots som.

Amb tot això, els joves i les al·lotes no senten necessitat d'uns estudis que veuen allunyats dels seus interessos, allunyats de la feina que pensen que els tocarà fer, una feina que en el nostre cas és fàcil d'aconseguir quan comença la temporada turística, uns estudis que pensen que no són la resposta adequada al que necessitaran en un futur més o menys immediat i que perceben innecessaris i endarrerits pel que és l'exigència del món actual.

Els nostres joves, els nostres fills, no ho tenen gens fàcil. A la ja complicada adolescència que tots hem passat amb més o menys fortuna, els hi hem complicat la vida, nosaltres, les persones que ens diem adultes. Els mitjans de comunicació, el cinema, la informàtica, proporcionen una tan gran quantitat d'informació que pot enterbolir el més despert si no es tenen els mitjans per destriar-la, per analitzar-la, per fer-ne ús i pot excloure a tot aquell que no hi té accés.

Potser nosaltres no en sabem prou, perquè tal vegada tot aquest caramull de canvis, d'informació ens ha arribat quan ja no hi som a temps. Potser per a nosaltres no representa tant de problema perquè realment no hi sabem accedir. Quants de professors o professores empram de manera habitual un ordinador com a recurs per a la nostra professió?, Quants de nosaltres, per exemple anam per davant dels nostres alumnes en el maneig de la informàtica?

Però aquest no és més que un dels elements que produeix més i més diferències entre l'alumnat, entre les escoles públiques i les escoles priva-

L'objectiu és l'acumulació d'immenses fortunes, de guanys immensurables per part de les entitats financeres, per part de les empreses multinacionals que basen els seus guanys en l'explotació de pobles de cada dia més empobrits. Contra això, només es pot lluitar amb l'educació i la cultura per a tothom.

des, on des de sempre es dona una primera selecció i classificació de l'alumnat segons les possibilitats econòmiques de les famílies i, actualment, segons la seva procedència cultural.

Som diversos?, som diferents?, som iguals? La resposta potser és sí, som diversos, sí som diferents, però uns som més iguals que els altres. Aquest és

el problema. Què en feim, quin és l'objectiu de la nostra societat, quin és l'objectiu del sistema educatiu?

La polèmica és ara molt vitenca, a rel de les modificacions, reformes i contrareformes que ha iniciat el govern central. Parlam d'escola exclusiva i d'escola inclusiva, parlam d'escola comprensiva i d'escola segregadora, però mentre en parlam són molts els alumnes que dia a dia se senten fracassats, se senten infravalorats, i el que és pitjor, s'infravaloren iniciant així un procés d'exclusió, de marginació moltes vegades irreversible.

Què pensam realment com a pares quan s'anuncien modificacions que persegueixen classificar, seleccionar, segregar l'alumnat, tornant enrera el que s'havia avançat amb la LOGSE? Per què hi ha tan poca resposta social a una situació que en absolut està d'acord amb el que el present i fins i tot el futur exigeix?

Fins i tot pensant per un moment que la intenció és bona, ben segur que les solucions no poden passar mai per alternatives antidemocràtiques que corresponen a altres èpoques, sobre tot perquè existeixen propostes noves, propostes basades en anàlisis positives que cerquen respostes universals.

Possiblement, quan deim no a la instauració d'itineraris diferenciats en l'ESO, a la selecció de l'alumnat segons les seves capacitats, les seves expectatives, a la classificació segons els seus resultats, molts podem pensar encara que no s'externitzi que no és quelcom negatiu, perquè els nostres fills són els millors, que mai no els tocarà anar al grup dels dolents, a l'itinerari de la Formació Professional o fins i tot, de la Garantia Social. I possiblement molt pensem

que fins i tot és un bon sistema, sobretot per a l'alumnat que es considera el bo.

Se cerquen sistemes alternatius per afavorir el treball als centres: agrupaments flexibles, grups homogenis, suports individuals fora del grup classe. Tots aquests mitjans si es té ben clar l'objectiu de la integració, de la inclusió, de la compensació de desigualtats, poden servir per aconseguir la igualtat. Però moltes vegades no són més que un parany, un pretext per seleccionar amb el consentiment oficial. Díficilment se cerquen camins com ara el de l'aprenentatge comunitari, perquè normalment les administracions educatives el desconeixen o realment no els interessa respectar el dret a la igualtat de totes les persones perquè creuen que va en contra dels seus interessos.

Fins i tot, moltes vegades són les administracions educatives, que amb el pretext de respectar la diversitat de centres, de fomentar l'autonomia pedagògica, posen normes diferenciadores per als centres privats, accepten alternatives organitzatives clarament segregadores que perjudiquen seriosament el futur dels joves, dels nostres fills, ja que potencien la selecció i per tant la separació, la segregació i la formació de societats tancades.

La paradoxa està que ara que fins i tot la ciència descobreix la gran similitud entre les persones, fins i tot la inexistència de les races, ara que sembla queda palesa la incidència del medi en la formació de la pròpia identitat com a únic element que provoca la formació de cultures i persones, es posin tant i tants d'esforços en segregar i classificar, i en negar els mateixos drets a la cultura i a l'educació per a tothom.

La pregunta va sorgir al Congrés, què és el que volem, Una educació per a tothom? O només volem l'educació per a uns quants?

La resposta és obvia. Segons quina sigui la fita, la ideologia política i social, la utopia que es tengui com objectiu educatiu, serà la política educativa de les administracions educatives. Si el que es vol és un món on tothom tengui el seu lloc, on el creixement vengui de la solidaritat i de la cooperació i no de la competència exclusiva, no es pot pensar en un model educatiu, en una permisivitat d'aplicació, que contempli l'agrupament de l'alumnat de manera homogènia per suposades capacitats, que permeti que s'emprin doblers públics per seleccionar i potenciar escoles on no tothom hi pot accedir.

Però no és tan fàcil. A vegades la problemàtica diària, la manca d'espais de reflexió, els interessos polítics, la manca d'objectius o els desvia-

ments provocats pels mateixos mitjans de comunicació, la competència, fa que governs de dretes i governs d'esquerres caiguin en la paradoxa de respondre de la mateixa manera davant situacions concretes.

Basta veure com en l'aplicació de la LOGSE s'anaren desviant pel camí o deixaren de regular-se aspecte importants, o s'arribà en ocasions a regulacions conservadores a fi de no crear molèsties a pares o professorat, avesat a pensar o actuar d'una manera determinada i així guanyar o no perdre vots.

O veure com col·lectius de professionals preocupats per l'aprenentatge dels seus alumnes en veure com de cada vegada més les famílies i la societat en general els responsabilitza de l'educació dels seus fills i filles, han adoptat mesures defensives que han creat barreres de comunicació importants entre ells i l'alumnat, i s'han refugiat en els reglaments d'ordre interns.

És realment trist veure com pares i mares, impotents davant les exigències dels seus fills que superen amb escreix les seves pròpies degut a les necessitats que ells mateixos han ajudat a crear, exigeixen de l'escola allò que els no poden fer, o perden de cada vegada més el contacte i la comunicació amb els seus fills creant una barrera d'incomprensió que genera angoixes i patiments.

Més trist és encara veure com l'esforç creatiu d'educadors a aconseguir la participació de l'alumnat, xoca amb la barrera de la incomprensió, amb la barrera de la inexistència de recursos suficients, o amb el desviament cap a les patronals dels recursos de les escoles privades, amb la barrera de centres educatius construïts sense cap coneixement del que són les necessitats educatives dels infants, sense espais suficients ni organitzacions que permetin créixer i compartir de manera natural.

Estam en una situació difícil. Potser és el moment de la reflexió, de les propostes positives front a la demagògia fàcil basada en avaluacions manipulades del nostre alumnat. Potser és el moment de posar colzes i de ser prou sincers i imaginatius a l'hora d'aportar objectius i procediments per aconseguir un futur immediat i a llarg termini en el qual ens hi puguem mirar satisfets i sense cap casta de vergonya. A sobre la taula hi tenc una d'aquestes coses que les empreses donen com a reclam per a les seves vendes, però el missatge és francament bo: "si creus que l'educació és cara, prova amb la ignorància".